

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

תוכן

- א. פלוני בא על אשתי הוא ואחר מצטרפין להורגו אבל לא להורגה ... דמפלגין בדיבורא ... אדם קרוב ... אצל אשתו.....2
- ב. פלוני בא על נערה המאורסה והוזמו נהרגין ואין משלמין ממון בתו של פלוני והוזמו נהרגין ומשלמין ממון פלוני רבע השור והוזמו נהרגין ואין משלמין ממון שורו של פלוני והוזמו נהרגין ומשלמין ממון לזה ונפשות לזה.....4
- ג. פלוני רבע שורי ... אדם קרוב אצל עצמו ואין אדם קרוב אצל ממונו.....6
- ד. רמז לעדים זוממין שלוקין מניין דכתיב והצדיקו את הצדיק והרשיעו את הרשע ... עדים שהרשיעו את הצדיק ואתו עדי אחרניי והצדיקו את הצדיק דמעיכרא ושוינהו להנך רשעים והיה אם בן הכות הרשע ותיפוק ליה מלא תענה.....6
- ה. וכל לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו.....13
- ו. אמדוהו לקבל עשרים אין מכין אותו אלא מכות הראויות להשתלש וכמה הן תמני סרי 14
- ז. קידוש ביום עיבור בשלשה אחר עיבור ליכא קידוש ... אם לא נראה בזמנו אין מקדשין אותו שכבר קידשוהו בשמים ... חישוב דעיבור.....14
- ח. בשלשה מתחילין ובחמשה נושאים ונותנין וגומרין בשבעה אחד אומר לישב ... שנים אומרים לישב ואחד שלא לישב מוסיפין עליהם עוד שנים ונושאים ונותנין בדבר ... שלשה אומרים צריכה ושנים אומרים אינה צריכה מוסיפין עליהם עוד שנים שאין המנין פחות משבעה.....17

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

דף י.

א. פלוני בא על אשתי הוא ואחר מצטרפין להורגו אבל לא להורגה ... דמפלגינן בדיבורא ... אדם קרוב ... אצל אשתו

כבר התבאר במסכת יבמות דף כה. וב"ב דף קלד: ולעיל דף ט: אין אדם¹ נפסל לעדות, בפסול רשע, שעבר עבירה, ע"פ עצמו, אלא על פי עדים שיעידו עליו, שאין אדם משים עצמו רשע².

לפיכך אם יש עד אחד עמו, מצטרפין לפסול אף על פי שעושה עצמו רשע, פלגינן דבוריה ומאמינים אותו לגבי חבירו ולא לגבי עצמו

ומכל מקום אין נותנין לו להיות עד, לכתחלה, וכן אין נפסל על קול וחדש בעלמא, כגון מי שהשוד על עריות, שרגיל עם עריות ומתייחד עמהם, וקול יוצא עליו, כשר לכל עדות חוץ מלעדות אשה.

ולפיכך אם העיד שפלוני רבעו, אפילו לרצונו, או שבא על אשתו³, הוא ואחר, מצטרפין לפסלו. וזאת רק אם אמר פלוני רבעני או אשת פלוני או

¹ שו"ע ונו"כ חו"מ לד כה

² ועיין בפתחי תשובה ס"ק מ חילוקים באיזה אופנים אדם משים עצמו רשע ובאיזה אופנים אין משים עצמו רשע כגון ברוצה להכשיר עצמו ועי"ז משים עצמו רשע ועוד אופנים ואכמ"ל עיין קהלת יעקב למהרי"י אלגאזי ח' תוספות דרבנן אות א' סי' י"ז שכתב בשם כנה"ג חו"מ סי' שמ"ח אות י"ב שהביא תשובת ב"י בשם הרשב"א דהא דאמע"ר דווקא באומר בעצמו אבל באחרים מעידים אותו והוא מסכים על ידיהם אין זה מרשיע עצמו והוכיח בן מתוד"ה מעידין ריש פ"ק דמכות ועי"ש בקה"י בשם הרב צבי אשכנזי סי' ג' ד"ו ע"ד דאם יש ריעותא על האדם נאמן לשים עצמו רשע דמדעבד איסורא זוטא עביד נמי איסורא רבה והביא ממל"מ מלוה ולוה פ"ד דנסתפק דהיכא דיש איסור בחתימת השטר ורק מסופק לנו אם העדים חתמו וידעו האסור או לאו והם אומרים דידעו מהאיסור דבכה"ג אאמע"ר והעלה דאין נאמנים וזה דלא כהר"י צבי אשכנזי הנ"ל ועיין משאת בנימין סי' נ"א ועי"ש בקה"י דהא דאמע"ר היינו נ"מ למפרע אבל מכאן ולהבא נאמן לשווא אנפשיה חתיכה דאיסורא אפי" דעושה ע"ר וראיה דהאשה שאמרה נטמאתי לבעלי ברצון נאמנת דשווא אח"ד

³ בשו"ת מהרי"ט ח"ב סי' פ דאע"ג דאנן סהדי שהוא שונא שנאת נפש דכתיב ביה קנאת חמת גבר ולא יחמול ביום נקם אעפ"כ כשר להעיד לענין ההתראה שהתיר עצמו למיתה כו' ועמש"כ לעיל ט' ע"ב אות יו"ד. אמנם הרי בזה כל השנאה בשביל אותה מעשה ואי נימא שהוא מעיד שקר הרי אין לו סיבה להיות לו שונא מוחלט. מקגליות הים כאן

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

אשתך זינתה עמי וכדומה. שאנו מחלקים דיבורו לומר פלוני רבע או אשת פלוני זינתה, ואין מקבלים את החלק שהיה זה עמי⁴, אך אם אמר אני רבעתי את פלוני או אני באתי על אשת פלוני⁵ אינו נאמן בדיני נפשו שהרי אי אפשר לחלק את דיבורו ורק אפשר היה לומר אני רבעתי או זנית לאונסי, אך מכיון שאין קושי אלא מרצון היה זה על כרחנו מרצונו ומשים עצמו רשע ואינו נאמן.

אולם נאמן לפסול לעדות או לפסול את האשה גם באופן זה כיון שאפשר לחלק דיבורו ולומר שבא עליה שוגג והיא מזידה, כגון שלא ידע שהיא אשת איש. וכן להיפך, כשאומר אשתי זינתה עם פלוני, יכולין לומר שהיא שוגגת והיתה סבורה שהוא בעלה והוא מזיד⁶.

וכן לזה⁷ שהעיד על המלוה שהלוה לו ברבית, ויש עד אחד עמו, מצטרפין לפסלו אף על פי שעושה עצמו רשע, פלגינן דבורו וכאילו אומר פלוני הלוה בריבית, ולא אמר לי⁸. ומאמינים אותו לגבי מלוה ולא לגבי עצמו.

⁴ ואם תאמר אכתי אפשר לאנסו וכגון שאמר התקש' ואי לא קמילנא לך. לא היא דאפילו בהאי משים עצמו רשע. שאם עבר מתוך האונס מכל מקום חייב הוא ליהרג ולא יעבור ואם עבר רשע הוא. ואם אכתי ניפליג ונימא לא לרצון אלא לאונס וכגון שנתקשה לאשתו והדביקוהו עליה. לא היא דדבר רחוק הוא זה ובכלל כי הא לא סמכינן למימר ביה פלגינן דבורא לאכשורי סהדותי למקמלה. והוא הדין והוא הטעם באומר רבעתי את פלוני והיינו דנקט להו בפלוני רבעני לרצוני ופלוני בא על אשתו ולא נקט ברבעתי ובאתי. שו"ת הרשב"א חלק א סימן אלף רל"ז מובא בסמ"ע שם סג

⁵ עיין בתשובת רשב"א [ח"א] סי' אלף רל"ז, מחלק כשאומר אני זנית עם אשתך א"א למפלוג דבורא, אבל באמר אשתך זנתה עמי, י"ל אשתך זנתה, ומילת עמי בלא אמרו כלל ד"מ שם. סמ"ע סד ועיין תומים כג דלדין לא נפ"מ בדין זה. והעיקר כהתומים [סקב"ג], דהרשב"א [בתשובה סי' אלף רל"ז] לא כתב שם רק בדיני נפשות דאין יכולים לפלוג דיבוריה ולומר שהיה לאונסו, מטעם שכתב שם דאין קישוי אלא לדעת. ואונס על ידי גוים אי אפשר, דהא גילוי עריות הוא ויהרג ואל יעבור. וגם בשוגג אי אפשר לומר, דהא על כרחך היתה התראה ושוב לא היה שוגג, משא"כ כשמעידין רק לפוסלו לעדות או לאוסרה על בעלה, אמרינן אפילו באומר זנית עם אשתך פלגינן דיבוריה, ואמרינן שבא עליה שוגג והיא מזידה, כגון שלא ידע שהיא אשת איש. וכן להיפך, כשאומר אשתי זינתה עם פלוני, יכולין לומר שהיא שוגגת והיתה סבורה שהוא בעלה והוא מזיד. נתי"מ יח

⁶ שהעיקר כהתומים [סקב"ג], דהרשב"א [בתשובה סי' אלף רל"ז] לא כתב שם רק בדיני נפשות דאין יכולים לפלוג דיבוריה ולומר שהיה לאונסו, מטעם שכתב שם דאין קישוי אלא לדעת. ואונס על ידי גוים אי אפשר, דהא גילוי עריות הוא ויהרג ואל יעבור. וגם בשוגג אי אפשר לומר, דהא על כרחך היתה התראה ושוב לא היה שוגג. נתי"מ שם יח

⁷ וה"ה שהנגזל יכול להעיד על הגולן כמו הלוה על המלוה, ואינו נוגע בדבר ובלבד שלא יהא להן הנאה מעדותן. רמ"א שם

⁸ סמ"ע שם סג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

אין אומרים אמרינן פלגינן דבורא במקום שצריך להוסיף טעם, או צריך לומר דבר לא שכיח⁹.

ב. פלוני בא על נערה המאורסה והוזמו נהרגין ואין משלמין ממון בתו של פלוני והוזמו נהרגין ומשלמין ממון פלוני רבע השור והוזמו נהרגין ואין משלמין ממון שורו של פלוני והוזמו נהרגין ומשלמין ממון ממון לזה ונפשות לזה

שנים שהעידו על זה¹⁰ שבא על נערה המאורסה, והוזמו נהרגין ואין משלמין מה שרצו להפסידה טובת הנאת כתובתה, לפי שלא הזכירו את שמה, ולמאן מפסדי. בא. על בתו של פלוני והוזמו נהרגין, ומשלמין¹¹ טובת הנאת כתובתה¹² לאביה.

וכן אם טען הבעל¹³ והוציא שם רע שזינתה, ובאו שנים והעידו על זה שבא על נערה המאורסה והוזמו, נהרגין ואין משלמין קנס לאב, מאה כסף של מוציא שם רע שהיה הבעל משלם¹⁴, לולי שבאו והעידו, לפי שלא הזכירו את שמה, ולמאן מפסדי.

⁹ אורים שם נז מהמדרכי יבמות סי' טז

¹⁰ רמב"ם הלכות עדות פרק כא הלכה י

¹¹ ומה שכתוב בספרים שלנו ומשלמין הקנס לנטען ט"ס הוא וכצ"ל ומשלמין הקנס לאביה וכן הוא בספרים המדויקים. ונקט רבינו לשון קנס משום דקי"ל נערה המאורסה קנסה לאביה הקנס דשייך בה בעודה ארוסה דהיינו טובת הנאת כתובתה הוי לאביה ולא לעצמה והוי ממון לזה ונפשות לזה. רדב"ז וכפירש"י בסוגיא. אולם בכס"מ ולח"מ פירשו דאיירי בקנס דמוציא שם וכדלהלן.

¹² לרמב"ם דוקא אם כתב לה כתובה דארוסה אין לה כתובה עייל לחם משנה

¹³ לחם משנה בביאור דברי הרמב"ם שם וכתובה אין חייבים דלרמב"ם בדלא כתב אין לארוסה כתובה. וכן משמע בכס"מ דאיירי בקנס דמוציא שם רע.

¹⁴ אבל באמת דברי רבינו מתמיהין אצלי דאמאי משלמים מאה כסף לאביה דמשמע דבסבת עדותן היה מפסיד מאה כסף הא ודאי אפילו לא היו הם מעידים לא היה נותן הבעל מאה כסף אף על פי שהוציא שם רע כיון דלא הביא עדים שקרים על כך ומהאי טעמא כתב רש"י ז"ל גבי הביא עדים והזימום לעדי הבעל דאין משלמים עדי הבעל מאה כסף דאם לא היו הם מעידים לא היה חייב הבעל מאה כסף וכן כתב רבינו פ"ג מהלכות נערה בתולה ועוד קשה דשם כתב דאפילו הביא עדים שקרים אם לא בעל אינו חייב על הוצאת שם רע מאה כסף דפסק כראב"י דאמר כן בפ' נערה שנתפתתה (דרף מ"ה ב) וכאן נראה דלא בעל דמשמע דנערה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

אמרו בא על בתו של פלוני והוזמו נהרגין ומשלמין הקנס של מאה כסף לאביה, שהרי לולי באו היה הבעל חייב לשלם לו אם היה חל בו דין מוציא שם רע¹⁵.

וכן אם העידו על זה שאנס ובא על נערה המאורסה והוזמו, נהרגין ואין משלמין קנס לאונס, שהיה אמור לשלם לצאת ידי שמים¹⁶, לפי שלא הזכירו את שמה, לא היה משלם, ולמאן מפסדי.

וכן אם אמרו בא ואנס בתו של פלוני והוזמו נהרגין ומשלמין הקנס חמישים כסף לבועל, שהרי לולי באו היה משלם לאביה לצאת ידי שמים¹⁷.

פלוני רבע השור והוזמו נסקלין ואין משלמין, שהרי לא הפסידו לאף אחד שלא אמרו שורו של מי. אמרו שורו של פלוני נסקלין ומשלמין דמי השור לבעל השור¹⁸, וכן כל כיוצא בזה.

מאורסה הוי וכדפירש"י ועדיין לא נשאת ועוד קשה על רבינו א"כ לדעתו היכא דהוימום עדי האב לעדי הבעל אמאי כתב לעיל דאינו משלם ממון דהיינו המאה כסף שהרי היו מפסידים אותו לאב לפי דעתו דהא רש"י ז"ל נשמר מזה וכתב דאינו חייב על כך משום דבלא העדים לא היה חייב המוציא שם רע מאה כסף אבל לרבינו דלית ליה הא כדכתיבנא קשה טובא וצ"ע. לח"מ שם. ולכאורה אפשר ליישב דאיירי שהביא הבעל עדים והוזמו ואז באו עדים עלו והעידו שאותו אחד שהעידו הקודמים בוא זה שבעל נערה ונמצא שלא שיקר הבעל והזרו גם אלו והוזמו. ועיין מרכבת המשנה שפי' דאיירי בקנס אונס ומפתה שהיה מגיע לה מחמת מעשה שקרה קודם שבאו אלו ומחמת עדות של אלו היתה מפסידה דבעולה היא והדוחק מובן.

¹⁵ לפי מה שכתבתי היינו בבא עליה הבעל כבר והביא עדים שהוזמו ועתה בא אלו והעידו כדברי העדים שהוזמו שאותו פלוני בא על אשה זו ופטרנו אותו שהרי נמצא שאמת אמר, ואז הוזמו, דלולי עדותם היה משלם הקנס

¹⁶ בכל מקום שיש חיוב מיתה ואנו פוטרין אותו מממון חיוב יש עליו אלא שאין ביכולתנו לחייבו ולכן אמרו חז"ל [ב"מ צ"א א] דבכל פטור דהוא משום קים ליה בדרבה מיניה חייב בתשלומין אם בא לצאת ידי שמים ולפ"ז נהי דאת הבעל עצמו לא נוכל לחייבו להוציא ממון מכיסו מ"מ העדים הלא רצו לחייבו גם ממון אם היה בא לצאת ידי שמים והיובא היה חל עליו אלא שלא היו מוציאים ואפשר אם היתה תופסת היה מועיל התפיסה לפ"ז העדים שהעידו עליו והוזמו עליהם מוטל לשלם גם הקנס שרצו לחייבו בידי שמים לבד המיתה [וכ"מ מרש"י כתובות שם ד"ה בת סקילה היא ומלא יהיה אסון נפקא] ומיירי שאנסה לפי דברי העדים דבמפתה ליכא קנס בכה"ג גם בנתגרשה כיון שקנסה לעצמה. ערוך השולחן חושן משפט סימן לח סעיף כו

¹⁷ והגירסא ברמב"ם ומשלמין הקנס לנשען כמ"ש הכסף משנה שיש בספרי הרמב"ם גירסא זו ור"ל להנשען הבעל שרצו לחייבו ומרן הכסף משנה דחה גירסא זו ותימה דאדרבא איך משלמים להאב הרי הוזמו ואת הבעל רצו לחייב. ערוך השולחן שם.

¹⁸ שהרי היו הרוגים את הבהמה שנאמר ואת הבהמה תהרוגו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

י"א¹⁹ שדין זה הוא בכל מקום דאין אדם מת ומשלם, היינו כשהמיתה והתשלומין בשביל אחד אבל כשהמיתה בשביל זה והתשלומין לאחר הרי זה כשני עניינים. ויש מרבותינו²⁰ דס"ל שבכל מקום פטור גם במיתה לזה ותשלומין לאחר, ורק בעדים זוממים אם המיתה ותשלומין לשנים אין דנין בזה דין קים ליה בדרכה מיניה, כדי לקיים מצות כאשר זמם לכל אחד.

ג. פלוני רבע שורי ... אדם קרוב אצל עצמו ואין אדם קרוב אצל ממונו

פלוני רבע את שורי²¹, הוא ואחר מצטרפין להורגו, ולהרוג שורו²², שאין אדם קרוב אצל ממונו. וי"א²³ שגם הרובע אינו נהרג לפי שהעדות נגעה על שורו ולא פלגינן דיבורא, וגם על שורו נתכוון להעיד²⁴, וכשם שאינו נאמן על שורו להורגו, שהוא ממונו, ואדם קרוב אצל ממונו²⁵, כך אינו נאמן על הרובע, דעדות שבטלה מקצתה בטלה כולה.

ד. רמז לעדים זוממין שלוקין מניין דנתיב והצדיקו את הצדיק והרשיעו את הרשע ... עדים שהרשיעו את הצדיק ואתו עדי אחריני והצדיקו את הצדיק דמעיקרא ושוינהו

¹⁹ דעת ההרמב"ם

²⁰ ר"ת בתוס' כתובות לא. עיין ערוה"ש שם

²¹ רמב"ם הלכות עדות פרק יב הלכה ב

²² דאע"ג דלגבי עצמו ואשתו פלגינן דיבורא לגבי ממונו לא פלגינן דיבורא. רדב"ז שם

²³ השגות הראב"ד שם שמן המפרשים הטובים יש שמפרשים כך

²⁴ ופירשו בגמ' שמכיון דאין אדם קרוב אצל ממונו גם על השור נתכוון להעיד ומתוך שאינו נאמן על השור שהוא ממונו אינו נאמן על הרובע דעדות שבטלה מקצתה בטלה כולה. כס"מ שם, אולם עיין תורת חיים בסוגיא שפי' דקמיבעיא ליה מי אמרינן אין אדם קרוב אצל ממונו ומהימנינן ליה שנעשה העבירה בממונו וכיון דמהימנינן ליה, ואפילו הכי לא קטלינן לבהמה דאינה נסקלת על פי בעלים מגזירת הכתוב דעדות קרובים דפסל רחמנא לאו משום דלא מהימנינן אלא גזירת הכתוב הוא, אם כן אותו פלוני נמי פטור דעדות שבטלה מקצתה בטלה כולה, (נראה לבאר דאי לא היינו מאימינים לי שנעשה העבירה אם כן לא שייך למימר בטלה מקצתה שהרי ליכא נאמנות כלל, ולהכי היינו אומרים פלגינן דיבורא ונכפלוני רבעני דליכא נאמנות כלל וממילא ליכא למימר בטלה מקצתה, אך עתה דמהימנינן ליה רק משום קורבה אין הורגין בטלה מקצתה ולהכי בטלה כולה. ועיין מרכבת המשנה.

²⁵ דהוי איפכא ממאי דקאמר רבינו, דאינו נהרג לא שורו ולא אותו פלוני דמדלא מהימן גבי שורו לא מהימן גבי פלוני

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

להנך רשעים והיה אם בן הכות הרשע ותיפוק ליה מלא

תענה

הוזהרנו²⁶ שלא להעיד עדות שקר שנאמר (שמות כ פסוק יג) לא תענה ברעך עד שקר, ולפיכך צריך אדם לדקדק מאד בעדותו כדי לא לעבור בלאו זה²⁷, ודוקא בבית דין אבל שלא בבית דין²⁸ אינו אלא כמוציא שם רע בעלמא²⁹.

ולפיכך אסור לאדם³⁰ להעיד בדבר שאינו יודע, אף על פי שאמר לו אדם שיודע בו שאינו משקר. ואפילו אמר לו בא ועמוד עם עד אחד שיש לי ולא תעיד, רק שיפחד בעל הובי ויסבור שיש לי שני עדים ויודה לי, לא ישמע לו וכן אסור לו לעד לעשות איזו פעולה שהיא שמביאה את מי שכנגדו לטעות שיש עדות נגדו, ולהתפשר מתוך כך עם בעל דינו אלא כל איש מישראל חייב להעיד עדות אמת בדברים ברורים ומוחלטים ולא בדברים שמשתמעם לתרי אנפי, כדכתיב לא תענה ברעך עד שקר.

והעובר על לאו³¹ זה והעיד עדות שקר בחבירו, אם נתברר הדבר לבי"ד בדרך הזמה, כלומר שבאו שני עדים והעידו שעמהם היה באותה שעה, שם הכתוב גבול עונשו לעשות לו כאשר חשב לעשות לחבירו שנאמר (דברים

²⁶ ספר מצוות קטן מצוה רלו יראים סי' קעה

²⁷ עיין שו"ת שבות יעקב חלק ב סימן ו ד"ה תשובה אשיב

²⁸ ת"כ פרשה ויקרא י"ג

²⁹ וכ"כ ב שו"ת מהרש"ל סימן כח ד"ה ואם בא "אבל שלא בב"ד אינו עובר בלאו זה ומשום לא תענה ברעך עד שקר נמי אינו חייב אלא בב"ד"

³⁰ רמ"א חו"מ סי' כח סעי' א שו"ת משפטי עוזיאל כרך ד - חו"מ סימן יג

³¹ חינוך מצוה לז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

יט פסוק יט) וְעֲשִׂיתֶם לוֹ כַּאֲשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת לְאַחֵיו³² וּגּוֹ'. ואם אינו יכול להתקיים בו דין הזמה יש בו מלקות³³.

³² ואע"ג שאין לוקה ומשלם וא"כ אם העידו בממון הוי ליה ללקות ולא לשלם הכא גילתה התורה שמשלם ואינו לוקה כמש"כ בלבוש הו"מ סי' לה דכתוב יד ביד וגו', ומקשינן (כתובות לב ע"ב) כיון דכתיב ועשיתם לו כאשר זמם יד ביד למה לי, אלא לרבות דבר הניתן מיד ליד דהיינו תשלומין, ולא נאמר כיון שיש עליהם חיוב מלקות משום לא תענה ברעך עד שקר לא נתחייב ממון, קמ"ל יד ביד לחייבו ממון ולא מלקות, ועיין ברמ"א הו"מ סעי' ד שכתב עדים שהעידו עדות שקר והוזמו, והוציאו ממון על פיהם ואי אפשר להחזירו, דנין אותם ומחייבין אותם לשלם

ועיי"ש בנתיבות ס"ק ג שכתב "אין להקשות הא בני מלקות נינהו, ומלקות פוטר מתשלומין, והא דאמרינן בכתובות ריש פרק אלו נערות (ל"ב ע"ב), בפירוש ריבתי תורה עדים זוממין לתשלומין, דזה הוא דוקא בממון שהיביים מכה כאשר זמם, אבל ממון דהכא דלאו מכאשר זמם הוא אלא מכה דינא דגרמי, המלקות פוטרין. לא קשה מידי, דהא הן חייבין ג"כ תשלומין מכאשר זמם, ובמקום מומחין ג"כ ממונא משלם ולא לקי, וכיון דליכא מלקות כלל, הרשות בידינו ג"כ לדון ממון אחר (וכן איתא בקצוה"ח סימן ל"ח [סק"א], וזה פשוט). וזוה מוכח בדעת התוס' [ב"ק ד' ע"ב ד"ה ועדים], דבממון לא שייך לומר כאשר זמם ולא כאשר עשה. ולפי"ז במקום דלא שייך התשלומין דכאשר זמם, עיין סימן ל"ה, אף מממון דדיני דגרמי פוטרין משום המלקות."

³³ משמע להדיא שלוקים משום לא זה דלא תענה ואע"ג שהוא לאו שאין בו מעשה וכ"כ במנחת חינוך אות ה והיינו ע"כ משום הגלי קרא והצדיקו וכו' והיה אם בן הכות וכדאיתא במכות ב ע"ב ועיין בשו"ת הת"ס הו"מ סי' לג על הא דאיתא ברמב"ם הלכות עדות פרק כ ה"ב "נהרג זה שהעידו עליו ואחר כך הוזמו אינן נהרגין מן הדין, שנאמר כאשר זמם לעשות ועדיין לא עשה ודבר זה מפי הקבלה, אבל אם לקה זה שהעידו עליו לוקין, וכן אם יצא הממון מיד זה ליד זה בעדותן חוזר לבעליו ומשלמין לו והקשה בכס"מ שם מאי שנא בין מיתה למלקות שלא אמרינן כאשר עשה וא"ת שק"ו הוא שאם רצו ולא נעה על פיהם לוקים כ"ש בנעשה על פיהם הא קי"ל אין עונשים מן הדין ועיי"ש מה שתירץ ובתו"ט מכות פ"א מ"ט כתב "הרמב"ם שהוסיף מדיליה לחלק גם במלקות ודאי כל המטעמים לא ינעמו לחיך עד שנביא ראיה לדברין מדברי חכמינו ז"ל שהם קבלו או דרשו כן. כ"ש שאלו הטעמים בעצמם הם חלושים מאד וכ"ש להעמיד עליו בנין כזה" והביא שם בחת"ס שהשואל רצה לומר שלא מדין הזמה לוקין אלא מטעם לא תענה וזוהי דעת הפנ"י במכות וכתב על זה. "ואנא אמינא אע"ג דסייעך גברא רבה לא נהירא לי כלל במחילת כבודו דהא כיון דלא תענה הוה לאו שאין בו מעשה ועיקור המלקות נפקא מוהי"א אם בין הכות הרשע כמבואר במכות ב' ע"א וכמו שהעלו תוס' שם ד' ע"ב ד"ה ורבנן האי לא תענה וכו' וכ"כ פני יהושע בעצמו שם דלא תענה סמכו אהאי קרא וכן צריך לומר ברמב"ם עצמו בהלכות סנהדרין כשמנה מספר הלאוין שלוקין עליהם מנה סי' ק"ל עד זומם שאין בו תשלומין ולא מנה המעיד שקר משום לא תענה אע"כ הכל בכלל זומם משום דעיקור סמיכת המלקות משום והי"א אם בין הכות הרשע וכיון שכן התם כתי' והצדיקו את הצדיק ודרשי' במכות ב' ע"ב הו"ל דאתו עדים והצדיקו הצדיק דמעיקרא ושוינהו להכי רשעים והשתא אי ס"ד שכבר נלקה במה הצדיקהו ומכותיו בין כתפיו אע"כ קרא מיירי שעדיין לא נלקה וכיון דקרא לא מיירי ממי שנלקה תו אין עונשין מן הדין

וכתב לתרין. והנלע"ד בכוונת הרמב"ם עפ"י מ"ש ה"ה פ"ב ממאכלות אסורות בדעת הרמב"ם דהיכא דאיכא לאו הבא מכלל עשה ואיכא נמי ק"ו עונשין על אותו הדין ופשוט דכל מיני לאוין דאין לוקין אי איכא ק"ו עונשין וא"כ הכא איכא לא תענה אלא דהוה לאו שאין בו מעשה ועוד דאיכא לאו הבא מכלל עשה דמדבר שקר תרחק כמבואר ר"פ העדות וא"כ עונשין מן הדין דהשתא ומה כאשר זמם לוקין מכ"ש אם עשו אשר זממו וכקושיית אבוב דבריבי וזה שייך במלקות אבל במיתה אין ממיתין מן הדין ע"י לאו הבא מכלל עשה וזה פשוט ומבואר" וא"כ לפ"ד אין לוקים אם לא הוזמו אלא הוכחשו כגון שבא הרוג ברגליו כיון דליכא ק"ו והוי לאו שאין בו מעשה אין לוקים וכ"כ בחתם סופר מסכת בבא בתרא דף נו עמוד א' וב ערוך לנר מסכת מכות דף ה עמוד ב' ב"ד לענ"ד י"ל ועיי"ש שכתב "אכן כבר הוכיח המשנה למלך שם מהתוס' פסחים (מא א ד"ה איכא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

הלאו הזה³⁴ עוברים בין בדיני ממונות³⁵ בין בדיני נפשות בין באיסור והיתר, הכלל כל מקום שמועילה עדותו והעיד שקר עובר על לאו זה.

עדים שהעידו על אחד והרשיעוהו רשע שאין בו לא מלקות ולא מיתה ולא חיוב ממון ואחר כך הוזמו, דהיינו שבאו שני עדים והעידו עליהם עמנו הייתם הרי אלו לוקין³⁶ אף על פי שלא זממו להלקות זה ולא לחייבו ממון.

בינייהו) דהתום' חולקין על הרמב"ם וס"ל דגם בכה"ג אין לוקין, לכן שפיר ס"ל גם הכא דאין לוקין בשלקה כבר מק"ו דאין עונשין מן הדין אף בצרוף לאו שאין בו מעשה כמו בצרוף לאו הבא מכלל עשה:
ועיין בגבורת ארי מכות ה ע"א ד"ה הייבני שכתב ליישב הרמב"ם באופן אחר שעל לא תענה אין לוקין כיון דהוי לאו שאין בומעשה אבל אם נעשה על פיהם מעשה דהיינו שהלקו לבעל דין חשיב כיש בו מעשה כיון שנעשה מעשה על פיהם (ועיין בריטב"א מכות שם ד ע"ב ד"ה ובכולה סוגיין שכתב שדבר זה מחלוקת הסוגיות הוא ועיין בערוך לנר שם ד"ה לאו שאין בו מעשה) ועיין שו"ת מנחת שלמה תנינא (ב - ג) סימן קלב שהאריך לפלפל בדבר ותורף דבריו שלוקים משום לא תענה כהחזו"א ב"ק (סימן י"ח ס"ק י"ב) דכשהוזמו עדי מלקות לאחר שהגדוין כבר לקה שפיר אמרינן דכמו דגלי קרא דוהפילו השופט שלוקין משום לא תענה על עדות בן גרושה, אע"ג דהלאו עצמו ניתן לאזהרת מיתה משום טעמא דא"א בהזמה, כמו כן סובר הרמב"ם שגם לוקין משום ל"ת לאחר שכבר לקה כמו שהיו לוקין לפני זה משום כאשר זמם ונ"מ שאם העידו על שאדם חייב שמונים מלקות כגון שאכל שרץ אין העדים לוקין אלא ארבעים. ומה שאין לוקים בדין הראשון של הרמב"ם שהגדוין כבר נהרג יש לחלק בין מיתה למלקות כיון שאם המזימים היו מקדימים להזים אותם לפני שהגדוין נהרג הרי היו העדים נהרגים לכן אע"ג שלמעשה הוזמו רק לאחר שכבר נהרג מ"מ הואיל והמוזמים היו במצב כזה אשר אלמלא הוזמו אז באותה הזמה שהוזמו עכשיו היו חייבים ממש מיתה כיון דבכגון דא לא גלי קרא דלוקין יכולים לומר דהרי זה חוזר לכלל הידוע דאין לוקין על לאו שניתן לאזהרת מיתה, וכל זה לא שייך כלל במלקות ועיין בקצוה"ח סי' לח ס"ק א דאיתא להדיא דהיכא דליכא כדאשר זמם חייב מלקות משום לא תענה וכן עיין בנתיבות סי' צב ס"ק ב ועיין פנ"י מכות ב ע"א ד"ה תנא התם קאי ודרף ב ע"ב ד"ה תנא התם קאי

³⁴ מנחת חינוך מצוה לו אות א
³⁵ ועיין במנחת חינוך שם אות ג ולכאורה נראה דגם עדים פסולים, אך בעלי הדין קיבלו עליהם בדיני ממונות, כגון קרובים או שאר פסולים ג"כ עוברים בלאו זה אך אפשר כיון דכתיב בתורה לא תענה ברעך עד שקר, א"כ דוקא אם הוא עד על פי התורה, אבל אם אינו עד על פי התורה אינו עובר בלאו זה רק הוי ליה מזיק ממונו של חברו והוא בגדר גזלן, אבל בלאו הזה אינו עובר. ועיין באות ד שכתב לבאר שקרובים כיון שהם ג"כ כשרים בעדויות, כיון דהם אנשים וישנם בגדר עדות חייבים בקרבן שבועה, וגם עוברים בלאו הזה, דהם הוו עדים לכל התורה ורק אצלו הם קרובים, ובמקומות שקרובים נאמנים הוו להו עדים וחייבים בקרבן שבועה בעדות מיתה וטומאה, וכאן נמי חייבים בלאו הזה. ואע"ג דבקבלו עליהם קרוב או פסול, אינם עוברים היינו דבקבלו כיון דלאו עד הוא בדבר זה מן התורה אף דהם הכשירו אותו מ"מ לא הוי עד, אבל במקום שקרוב נאמן מן התורה הוי ליה עד, ובכל מקום הוא ג"כ בגדר עד, א"כ הוי ליה עד ועובר בלאו הזה. (מנחת חינוך שם אות ד) וצ"ע שלא הזכיר שנסתפק בזה ביראים סי' קעח בכל עדות ומשמע שם שנוטה דעתו ששיך בהם לאו זה ועיין בתועפות ראם אות ד

³⁶ ועיין מנ"ה שם אות י שנסתפק אם לוקים דוקא אחר גמר דין או אפילו קודם גמר דין, דאפשר מקרא דוהצדיקו דילפינן מלקות בכהאי גוונא הוא אפילו קודם גמר דין, דדוקא העונש דכאשר זמם ילפינן (במכות ה' ע"ב) מן נפש בנפש [דברים י"ט, כ"א], דאינו חייב עד גמר דין, אבל מלקות שאינו מכאשר זמם אפשר [משעהידו] בבית דין לוקין אף קודם גמר דין. והוא הדין אם נהרג הנידון דהוזמין אין נענשין דרשינן כאשר זמם ולא כאשר עשה, מ"מ אפשר דחייבים מלקות מקרא זה דוהצדיקו, אך בר"מ פ"ב מעדות ה"ב לא משמע

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

כיצד העידו³⁷ על כהן שהוא חלל כגון שהעידו בפנינו נתגרשה אמו או נחלצה במקום פלוני ביום פלוני והוזמו הרי הן לוקין³⁸, וכן אם העידו על אדם שהרג בשגגה והוזמו לוקין ואינן גולין, העידו על שורו של זה שהרג הנפש והוזמו, הרי הן לוקין ואין משלמין את הכופר, העידו עליו שנמכר בעבד עברי והוזמו לוקין, וארבעה דברים אלו מפי הקבלה הן. שכך קבלו חכמים ששנים שהרשיעו את הצדיק והצדיקו את הרשע בעדותן, ובאו עדים אחרים והזימום והצדיקו את הצדיק והרשיעו את הרשע, הרי עדים הראשונים לוקים אף על פי שלא הרשיעו הצדיק להלקותו.

י"א³⁹ שאם הוזמו בעדות הנוגעת לדיני איסור והיתר מקיימים בהם דין הזמה כגון עדים העידו שנתנסך יינו של אחד והוזמו מחויבים לשלם דמי היין מכאשר זמם⁴⁰ וכיון

כן" ועיין הת"ס חו"מ סי' לג דפשיטא ליה שאם כבר נעשה אין והצדיקו וז"ל "התם כתי' והצדיקו את הצדיק ודרשי' במכות ב' ע"ב הו"ל דאתו עדים והצדיקו הצדיק דמעיקרא ושוינהו להכי רשעים והשתא אי ס"ד שכבר נלקה במה הצדיקו"³⁷

³⁷ רמב"ם עדות פ"כ ה"ח וה"ט

³⁸ ועיין בים של שלמה בבא קמא פרק ז סימן כג שכתב שלוקין מלאו דלא תענה וז"ל "אבל אהבחה דבן גרושה ובן חלוצה, שאין בו מיתה ואין בו ממון. או לוקין מלאו דלא תענה. אף שבשאר מקומות היבא דהלאו ניתן פעם אחת למיתת ב"ד. אפילו היבא דליכא ביה מיתה כלל. מ"מ אין לוקין באותו הלאו. כגון מחמר אחר בהמתו בשבת, בפרק מי שהחשיך (שבת קנ"ד ע"א). ובפ"ק דערובין (י"ז ע"ב) דאין לוקין על לאו דתחומין, אל יצא וגו'. מפני שניתן לאזהרת מיתת ב"ד דהוצאה מרשות לרשות. אע"ג דליכא גבי מחמר מיתה כלל. וכן גבי תחומין, אפילו מאן דסבר תחומין דאורייתא. ותירץ ר"י (בב"ק ע"ד ע"ב תוד"ה הוה) שאני הכא, דגלי קרא (דברים כ"ה, ב') והיה אם בן הכות הרשע. דלוקין אלאו דלא תענה (מכות ב' ע"ב), ומ"מ מכח סברא מוקמינן לקרא היבא שלא יבא לידי חיוב מיתה" וע"כ צ"ל דס"ל נמי דזה הטעם שלוקין אע"ג שלית ביה מעשה וכדאיתא בתוס' מכות ד ע"ב ד"ה ורבנן והכי איתא נמי בריטב"א מכות שם ד"ה הוה מיבעי ליה בשם הרמב"ן וז"ל "דכיון דלא תענה אזהרה לעדים זוממין לקיים בהם עונש כאשר זמם שוב אין לנו בו אלא עונש כאשר זמם במקום שיש לקיים בו תורת הזמה שכבר פירש הכתוב עונשו, ולאפוקי היבא שאינו בתורת הזמה כגון השנויין בריש פירקין (מעידים אנו בבן גרושה וכיו"ב) וכיוצא בזה שלוקין מן הלאו הוה משום שכתב רחמנא והצדיקו"³⁹

³⁹ קצוה"ח סי' לח ס"ק ד

⁴⁰ ואע"ג דבקרא כתיב (דברים יט, יט) כאשר זמם לעשות לאחיו והני אין מחייבין אותו כלל אלא על היין הוא דמעידין. וראיה מפרק קמא דסנהדרין (י, א) פלוני רבע שורו של פלוני נהרגין ומשלמין דמי שור לבעלים, אלמא אף דמסחדי על השור ולא על בעל השור אפילו הכי משלמין דמי השור. אלא שיש לעיין במ"ש הרמב"ם בפרק כ' מהלכות עדות (ה"ח) ז"ל, העידו על שורו שהרג את הנפש והוזמו הרי הן לוקין ואין משלמין את הכופר, ומשמע דאין העדים צריכין לשלם במה שרצו להפסיד שורו להורגו ולאוסרו בהנאה, דאם היו משלמין בעד השור לא היו לוקין דהא בפירוש ריבתה התורה עדים זוממין לתשלומין ולא למלקות. ודין זה דאין עדים זוממין משלמין את הכופר היא ברייתא בפ"ק דמכות (ב, ב) וליתא שם דלוקין, והרמב"ם הוסיף מדעתו דלוקין. וצריך לומר דהרמב"ם איירי בגוונא דאין השור בסקילה ואינו נאסר בהנאה ואפילו הכי משלם את הכופר (שם)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

שמשלמים אינם לוקים מלאו זה דלא תענה. וי"א⁴¹ שאין חייבים לשלם שאין דין הזמה אלא בדבר שצריך הגדה בבי"ד ואיסור והיתר אין צריך הגדת עדות בבי"ד וכיון שאין דין הגדה בבי"ד גם אין לוקין מחמת לאו זה דלא תענה⁴².

י"א⁴³ שכל שלא חייבו דבר בעדותם לאף אחד מבעלי הדינים אפילו הוזמו אין לוקים כגון עדי אשה שהעידו שמת בעלה והוזמו או שנים שבאו להכחיש עדים שהעידו על אחד שחייב מיתה ואמרו שלא הרג והוזמו⁴⁴ אין לוקין⁴⁵.

⁴¹ נתיבות ביאורים שם ס"ק ב ומנ"ח שם אות ה דלא דמי, לשאר דין הזמה דלא שייך כאשר זמם רק בדבר שצריך עדות בבית דין, כגון הריגת שור, אבל באיסורין, אפילו במקום דצריך שני עדים, מכל מקום לא צריך הגדה בבית דין, עיי"ש בסימן כ"ח [ביאורים סק"ז], ובספר חוות דעת סימן צ"ח [ביאורים סק"א], ע"ש, ובדבר שאין צריך עדות בבית דין, לא חידשה התורה דין דכאשר זמם.

⁴² דבאיסור והיתר דחכם אחד מורה הדין, ואין לו דין בית דין כלל, וקרובים ופסולים לדיינים כשרים להוראה, וא"כ לא שייך כלל גמר דין כידוע, ועיין באבה"ע סי' י"ז בתשובת חלקת מחוקק ס"ק ע"ח באריכות לענין התרת ענונה בשלשה, מה שהשיג על זה, ועיין בבית שמואל שם ס"ק קכ"ד שיישב דהוי דין, וכל זה שם, אבל שאר איסור והיתר פשוט דאין צריך בית דין כמו יין נסך וכדומה, א"כ אם אין בית דין לא שייך דין וגמר דין. וגבי איסור והיתר כל מקום דצריך שני עדים, כמבואר ביו"ד סי' קכ"ז [סעיף א' וב'] עיי"ש, בודאי אין צריך לקבל עדות בבית דין של שלשה, אלא חכם בעל הוראה, ואפשר דצריך שלשה שלא יוכלו העדים לחזור באמתלא, ואין זה דין רק הוראה, כיון דלא שייך גמר דין. וזה פשוט, דאם אין בהם דין הזמה כיון דליכא גמר דין, הוא הדין דאין לוקין, כיון דעל לאו דלא תענה אין לוקין רק מחמת והיה אם בן הכות הרשע, ודאי דוקא בגמר דין, כי אצל בן גרושה ובן חלוצה דלוקין ודאי ג"כ לאחר גמר דין דוקא (מנ"ח שם)

⁴³ שו"ת נודע ביהודה מ"ק חלק אהע"ז סי' מ"ז שהרי משום לא תענה לחוד אין לוקין דלאו שאין בו מעשה הוא, ולא לוקה רק ע"י דגלי קרא והצדיקו את הצדיק כדאמרינן מכות (ב ב), ובעינן עדים שהרשיעו את הצדיק כמו בן גרושה או בן חלוצה שרצו להרשיע את הצדיק ולעשותו חלל או לחייבו גלות. אבל זו העידו שמת בעלה איזה חיוב רצו לחייבה ואין כאן צדיק ורשע, שלא חייבו אדם בעדותו, ולכן גם משום לא תענה אין לוקין.

⁴⁴ כ"כ בשו"ת רבי עקיבא איגר מ"ק סימן קעו ד"ה הדברים רחוקים דאם עדים אמרו פלוני הרג ובאו ב' והכחישו דלא הרג מה יכול להזימם שייך בהא, דהא לא רצו לחייב לשום דבר ע"י עדותו, אלא לפטור להאיש שהעידו עליו הכת הראשונה, וגם משום מלקות נראה דלא לקו דלא שייך בזה לא תענה ברעך דהא לא העידו כלל על רעהו להפסידו בשום דבר,

⁴⁵ ועיין רמב"ן פרשת ואתחנן [דברים ה', י"ז], וז"ל, וביאר ולא תענה ברעך עד שוא, לאסור להעיד על חברו אפילו דבר שאינו כלום ולא יתחייב בו כלום בבית דין, כגון שיעיד אמר פלוני ליתן לזה מנה ולא קנו ממנו, כי שוא דבר במל, עכ"ל. ואיני מבין דבריו, שאם העד יודע שלא יפסידנו שום ממון, כי לא יתחייב בבית דין עפ"י עדותו, למה עובר בלאו דלא תענה, הלא זה אינו בגדר עדות, ואם אחד יעיד בבית דין שפלוני אכל היום והוא שקר שלא אכל, האם יעבור בלאו דלא תענה, סוף דבר שדברי רמב"ן צריכין אצלי תלמוד: (מנחת חינוך שם אות ג) ועיין שו"ת עמק הלכה חלק א סימן א שאפילו לשיטת מכל מקום זה דוקא במעיד בבית דין, אבל עדים שחתמו שקר על שטר, בודאי דליכא לא תענה בזה אם יאמרו בבי"ד שאופן שמתקבלת עדותם ששקר חתמו מחמת אונס דאף דעדים החתומים על השטר נעשה כמי שנחקרה עדותן בבית דין ועברו על לא תעשה, זה רק כשבא השטר לבית דין ונתקיים, אז עברו על לא תעשה עיין בנתיבות עיין ל"ו, אבל הכא דהשטר לא יתקיים כלל כיון דמיד שאומרים כתב ידינו הוא בתוכ"ד אומרים אנוסים, עיין תוס' כתובות י"ח ד"ה הרי, אם כן בודאי דליכא דררא דלא תעשה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

י"א⁴⁶ שאין לאו זה אמור אלא בשני עדים אבל עד אחד שהעיד שקר אינו עובר בלאו זה⁴⁷ ואם הוא במקום שעד אחד נאמן לחייב ממון עובר בלאו זה. וי"א⁴⁸ שגם עד אחד עובר בלאו זה. י"א⁴⁹ שאין לאו זה אמור אלא בשני עדים אבל עד אחד שהעיד שקר אינו עובר בלאו זה⁵⁰ ואם הוא במקום שעד אחד נאמן לחייב ממון עובר בלאו זה. וי"א⁵¹ שגם עד אחד עובר בלאו זה.

⁴⁶ יראים שם ועיין תועפות ראם אמנם לכאורה בשו"ת הרמ"א סימן צא ד"ה גם דברי ס"ל דגם בעד אחד לוקה וז"ל "גם דברי העד הרשע שהחציף פניו לשקר במלתא המפורסמת ואמר ששוטר הולך המגרש לגמ, הנה מפורסם דינו שראוי להלקותו מאחר שעבר על לא תענה וק"ו ממה שאמרו טוביא חטא וזיגוד מנגיד (פסחים קיג, ב: מכות יא, א.) כ"ש במקום שמשקר כאשר מעידים כל העדים שבאו בקונטרס, והיו כולם באותו מעמד של נתינת הגט" אמנם אפשר שכוונתו ללקות מלקות דרבנן כמעשה דטוביה ומשום שהוציא לעז ועיין בה"ח שם שהביא מחלוקת ראשונים אם שם כמעשה דטוביא היה מלקות דאורייתא או דרבנן ועיין שו"ת חו"י⁴⁷ וכ"ב בים של שלמה בבא קמא פרק ח סימן מח "ודין מלקות לא ילפינן מטוביא חטא וזיגוד מנגיד (פסחים קי"ג ע"ב). שרב פפא לא מנגיד ליה על שהוציא שם רע, כי אמת היה הדבר. אלא שהעיד כב"ד ביחדי. ומשום לא יקום עד אחד וגו' (דברים י"ט, ט"ו), אבל שלא בפני ב"ד אינו עובר על לאו זה, ומשום לא תענה ברעך עד שקר נמי לא, דאינו אלא כב"ד. אלא שהמלקות קנסא הוא, כדפירש רש"י בפרק קמא דקידושין (כ"ח ע"א ד"ה סופג) גבי ממזר. וניחא ליה יותר מנידוי. וכן פירש התו' (שם ד"ה הקורא) שהוא קנסא, שהוציא שם רע על חברו, שעובר בלאו דלא יבא ממזר. לפיכך סופג את הארבעים, כדין עובר לאו. ועובר גם כן בלאו דלא תוננו וגומר, ואם כן על כל הא דלעיל דינו במלקות, כמו ממזר"

⁴⁸ מנחת חינוך שם אות ג וז"ל "ובלאו הזה אין חילוק בין שני עדים, או עד אחד לשבועה, או לאיסור והיתר שעד אחד נאמן, או לעדות אשה וסוטה ועגלה ערופה שעד אחד נאמן מן התורה, עיין ש"ס [סוטה ל"א ע"א, מ"ז ע"א] ור"מ הל' עדות [פ"ה ה"ב], גם עדות אשה שמת בעלה יש דעות שעד אחד נאמן מן התורה, ויש סוברים דעד אחד נאמן מדרבנן, עכ"פ בכל גווני דמועילה עדותו והעיד שקר, בודאי עובר בלאו הזה "

⁴⁹ יראים שם ועיין תועפות ראם אמנם לכאורה בשו"ת הרמ"א סימן צא ד"ה גם דברי ס"ל דגם בעד אחד לוקה וז"ל "גם דברי העד הרשע שהחציף פניו לשקר במלתא המפורסמת ואמר ששוטר הולך המגרש לגמ, הנה מפורסם דינו שראוי להלקותו מאחר שעבר על לא תענה וק"ו ממה שאמרו טוביא חטא וזיגוד מנגיד (פסחים קיג, ב: מכות יא, א.) כ"ש במקום שמשקר כאשר מעידים כל העדים שבאו בקונטרס, והיו כולם באותו מעמד של נתינת הגט" אמנם אפשר שכוונתו ללקות מלקות דרבנן כמעשה דטוביה ומשום שהוציא לעז ועיין בה"ח שם שהביא מחלוקת ראשונים אם שם כמעשה דטוביא היה מלקות דאורייתא או דרבנן ועיין שו"ת חו"י⁵⁰ וכ"ב בים של שלמה בבא קמא פרק ח סימן מח "ודין מלקות לא ילפינן מטוביא חטא וזיגוד מנגיד (פסחים קי"ג ע"ב). שרב פפא לא מנגיד ליה על שהוציא שם רע, כי אמת היה הדבר. אלא שהעיד כב"ד ביחדי. ומשום לא יקום עד אחד וגו' (דברים י"ט, ט"ו), אבל שלא בפני ב"ד אינו עובר על לאו זה, ומשום לא תענה ברעך עד שקר נמי לא, דאינו אלא כב"ד. אלא שהמלקות קנסא הוא, כדפירש רש"י בפרק קמא דקידושין (כ"ח ע"א ד"ה סופג) גבי ממזר. וניחא ליה יותר מנידוי. וכן פירש התו' (שם ד"ה הקורא) שהוא קנסא, שהוציא שם רע על חברו, שעובר בלאו דלא יבא ממזר. לפיכך סופג את הארבעים, כדין עובר לאו. ועובר גם כן בלאו דלא תוננו וגומר, ואם כן על כל הא דלעיל דינו במלקות, כמו ממזר"

⁵¹ מנחת חינוך שם אות ג וז"ל "ובלאו הזה אין חילוק בין שני עדים, או עד אחד לשבועה, או לאיסור והיתר שעד אחד נאמן, או לעדות אשה וסוטה ועגלה ערופה שעד אחד נאמן מן התורה, עיין ש"ס [סוטה ל"א ע"א, מ"ז ע"א] ור"מ הל' עדות [פ"ה ה"ב], גם עדות אשה שמת בעלה יש דעות שעד אחד נאמן מן התורה, ויש סוברים דעד אחד נאמן מדרבנן, עכ"פ בכל גווני דמועילה עדותו והעיד שקר, בודאי עובר בלאו הזה "

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ג 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

עדי נפשות⁵² שהוכחשו ולא הוזמו אפילו בא הנהרג ברגליו אינם לוקין, מפני שהוא לאו שניתן לאזהרת מיתת בית דין ואין לוקין עליו, אבל בית דין מכין אותן מכת מרדות⁵³ כפי מה שיראו. וי"א⁵⁴ שאם לא יכל לבוא ע"י עדותם עונש מיתה אם הוכחשו לוקים מדאורייתא משום לאו זה כגון שני עדים שהעידו ששור פלוני הרג את שור פלמוני, ובא השור ההרוג ברגליו לוקים משום לאו זה.

ודוקא⁵⁵ בהכחשה בדרך זו אבל אם הוכחשו ע"י שתי עדים שאומרים שלא כך היה המעשה כיון שאין יודעים איזו כת הכת השקרנית אינם נענשים.

י"א⁵⁶ שנוהגת בכל מקום ובכל זמן, בזכרים אבל לא בנקבות, שאין הנשים⁵⁷ בתורת עדות.

ה. ונל לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו

אלו הן הלוקין⁵⁸ כל העובר על לא תעשה שחייבין עליו כרת ואין בו מיתת בית דין כגון אוכל חלב ודם וחמץ בפסח, וכן כל העובר על לא תעשה שחייבין עליו מיתה בידי שמים כגון אוכל טבל וכהן טמא שאכל תרומה טהורה, וכן כל העובר על לאו שיש בו מעשה כגון אוכל בשר בחלב או לובש שעטנז, אבל לאו שאין בו מעשה כגון הולך רכיל ונוקם ונוטר ונושא שמע שוא⁵⁹ אינו לוקה.

⁵² רמב"ם שם פי"ח ה"ו

⁵³ עיין ברדב"ז שם שכתב שכיון שעברו על לא תענה ברעך עד שקר ב"ד מכין אותן ואין כל מכות ב"ד שוות שהרי זה העיד על הנפש ונמצאת שקר ראוי לעונש גדול וזהו שכתב הרמב"ם כפי מה שיראו: וצ"ע

⁵⁴ מנחת חינוך שם אות יז וזה דלא כהרדב"ז הנ"ל דהא לרדב"ז לוקים גם בבבא הרוג ברגליו משום לא תענה והרמב"ם קרי ליה מכת מרדות וצ"ע

⁵⁵ רמב"ם שם ה"ב

⁵⁶ חינוך מצוה לו

⁵⁷ ואע"ג שיש עדויות בתורה שהאשה נאמנת, כגון עדות אשה ועד טומאה גבי סומה, עיין ר"מ פ"א מסוטה ה"טו ופ"ה מעדות ה"ב, וכן בעגלה ערופה נשים נאמנות מן התורה, ולענין איסור והיתר ילפינן עד אחד מוספרה לה, עיין גיטין ב' ע"ב [תוד"ה עד (הראשון)], צריך לומר כסברת המשנה למלך בהגהות סוף הספר פרשת ויקרא [מצוה קכ"ג], דאף דעד אחד חייב בשבועת העדות במקום שמחייב ממון, כגון עד מיתה ועד טומאה, דוקא עד אחד דראוי להעיד ע"י צירוף, א"כ אפילו בלא צירוף, כל מקום שמחייב ממון חייב קרבן שבועה, אבל נשים שאינן בגדר עדות כלל, אף דכאן האמינתן תורה, מ"מ אינן חייבות בקרבן שבועה, א"כ כאן נמי אף במקום דנשים נאמנות אינן עוברות בלאו זה, דהתורה כתבה בלשון עד, והן אינן בגדר עדות כלל, והוא הדין עבדים ג"כ דשויים בכל מילי לנשים, (מנחת חינוך שם אות ד)

⁵⁸ רמב"ם הלכות סנהדרין פרק יח הלכה א

⁵⁹ ואע"ג דהוי לאו שבכללות ופטור. י"ל דלדוגמא נקטיה אבל בלאו הכי משום לאו שבכללות אינו לוקה. לח"מ שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

ו. אמדוהו לקבל עשרים אין מכין אותו אלא מכות הראויות להשתלש ותמני סרי

כשאומדין את החוטא שחייב מלקות⁶⁰ כמה הוא יכול לקבל אין אומדין אלא במכות הראויות להשתלש.

אמדוהו שיכול לקבל עשרים אין אומדין ילקה עשרים ואחת כדי שיהיו יכולין להשתלש דאין להלקותו יותר ממה שיכול לסבול, שמא ימות בשביל כך⁶¹ אלא ילקה שמונה עשרה.

אמדוהו לקבל ארבעים וכיון שהתחיל ללקות ראוהו חלש ואמרו אינו יכול לקבל יותר על אלו התשע או השתים עשרה שלקה הרי זה פטור.

דף יז

ז. קידוש ביום עיבור בשלשה אחר עיבור ליכא קידוש ... אם לא נראה בזמנו אין מקדשין אותו שכבר קידשוהו בשמים ... חישוב דעיבור

כבר התבאר במסכת ר"ה דף כ. שצונו ית' לקדש חדשים ולחשב חדשים⁶². וזו היא מצות קדוש החדש. והוא אמרו יתעלה (שמות יב פסוק ב) הַחֲדָשׁ הַזֶּה לָכֶם רֵאשׁ חֲדָשִׁים. ובא הפירוש (ר"ה כב א) עדות זו תהא מסורה לכם. כלומר שמצוה זו אינה מסורה לכל איש ואיש כמו שבת בראשית שכל איש ימנה ששה ימים וישבות בשביעי עד כשתיראה לכל איש ואיש הלבנה שיקבע היום ההוא ראש חדש או ימנה מניין תוריי ויקבע ראש חדש, אבל מצוה זו לא יעשה אותה לעולם זולת בית דין הגדול לבד.

⁶⁰ רמב"ם הלכות סנהדרין פרק יז הלכה ב

⁶¹ לה"מ שם

⁶² ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה קנג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

ועיקר מצוה⁶³ זו לכתחלה בזמן שיש בית דין הגדול בירושלים עיקר חיובה על ב"ד הגדול, הממנים שלושה לכך⁶⁴, ובזמן שאין ב"ד הגדול החיוב הוא על הב"ד סמוכין בארץ ישראל או למי שיתנו הם רשות, אך ג' סמוכים בא"י ג"כ כשרים, ובאם יש בחו"ל ב"ד סמוכין יותר גדולים בתורה מהסמוכים שבא"י חיוב המצוה גם עליהם⁶⁵.

וכבר התבאר לעיל דף ב. שעבור החדש⁶⁶ בשלשה סמוכין. מסנהדרין שבארץ ישראל⁶⁷ או בית דין הסמוכים בארץ ישראל⁶⁸ שנתנו להן הסנהדרין רשות⁶⁹, כלומר שאין מקדשין⁷⁰ את החדש אלא בשלשה, וכן אין מחשבין את מיקומו של הירח ומולדו אלא בשלשה.

ואין מקדשין אלא חדש שנראה בזמנו, אבל אם נראה שלא בזמנו דהיינו ביום ל"א אין מקדשין אותו⁷¹ שכבר קידשוהו שמים שכשב"ד של מעלה רואין שאין ב"ד שלמטה מקדשין אותו ביום ל' הן מקדשין אותו בתחלת ל"א, וגם ביום ל' אם אין מקדשין ע"פ הראי' רק ע"פ החשבון אין אומרים מקודש.

וכך דרך קיומה שמצוה על הב"ד שיחשבו וידעו כדרך שמחשבין האצטגנינים עד שידעו אם אפשר שתראה הירח בזמנו שהיא ליל ל', ואם ידעו שאפשר שתראה הירח בזמנו יושבים ומצפים כל יום שלשים, אם באו עדים ודרשום וחקרום ונאמנו דבריהם מקדשין אותו, ואם לא באו עדים עד הלילה החודש מעובר כלומר ר"ח ביום שלשים ואחד.

⁶³ מנחת חינוך פרשת בא מצוה ד אות א

⁶⁴ ע' בפ' לרמב"ם הל' קה"ח פ"א ה"ח

⁶⁵ דרך פקודיך מצות עשה ד חלק המעשה אות א

⁶⁶ שם הלכה ו ז

⁶⁷ שם הלכות קידוש החודש פרק ה הלכה א

⁶⁸ ולא דוקא שהן בירושלים אלא גם כשהיו ביבנה ואושא וטבריא קידשו החדש

⁶⁹ שב"ד הגדול יכולין ליתן רשות לג' סמוכין אף שאינן מב"ד הגדול שיעברו את השנה ויקדשו את החדש ובלבד שיהו בא"י אא"כ לא הניחו כמותן בא"י שאו יכולין לעבר ולקדש גם בחו"ל

⁷⁰ שם פרק ב

⁷¹ ביד רמה כ' וקיי"ל דאפי' ר' אלעזר לא קאמר אלא מדאורייתא אבל מדרבנן בעינן לקדושה בשלשה מיהו תנא דמתניתין בדרבנן לא קא מיירי, ובבאור ס' המצות לרס"ג ח"א עשין ג"ו (רל"ה א) העיר דמ"ש וקיי"ל לא אשכחן הכי בשום דוכתי.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

ואם ידעו עפ"י החשבון שאינה נראית ביום למ"ד אין יושבים יום ל' ואין מצפין לעדים כלל, ואע"ג שמצוה לקדש על פי הראיה⁷² בדבר הידוע לכל העולם הוי אנן סהדי שהוא כן וא"כ ביום ל"א דידוע לכל דהלבנה נראית כי אין חודש יותר מזה וכל העולם יודעים הוי כאילו העידו בפני הב"ד וגם הוי כאילו הב"ד עצמם ראו, ואם באו עדים הם עידי שקר. שאין אנו סומכין אלא על שניהם כאחד החשבון וגם עדי הראיה, דמצוה לקדש על הראיה היינו שיבאו עדים שראו הלבנה ולקבוע החודש ע"פ ראיית העדים⁷³.

הרשות ביד הבית דין⁷⁴ לדחות יום ראש חודש מיום מולדו כשרואין שהשעה צריכה לכך, דהיינו כדי שלא יארע יום הכפורים בערב שבת או ביום א', או שלא יארע יום ערבה בשבת וכיוצא לפי הזמן. וכל זה מסרה התורה לחכמים שבדור יעשו בחכמה לשם שמים ויקבעו כל ישראל מועדים עפ"י התורה אשר יורום חכמי הדור הקביעות. חשבון קביעות החדשים הוא הלכה למשה מסיני⁷⁵.

ובטלה⁷⁶ מצות הראייה אצלנו היום בהעדר בית דין הגדול, כמו שבטלה הקרבת הקרבנות בהעדר המקדש. שבזמן שאין שם סנהדרין בארץ ישראל כלל אין קובעין חדשים ואין מעברין שנים אלא בחשבון זה שאנו מחשבין בו היום⁷⁷. וי"א⁷⁸ שגם כשאין סנהדרין יכולין החכמים הסמוכין לקבוע חדשים ולעבר שנים ע"פ הראי' והקביעה,

⁷² והנה לפמ"ש קשה לי מ"ט ביום ל' אף שעפ"י חשבון הוי נראית הלבנה מ"מ ממתניין על העדים כי מצוה לקדש על ראיית העדים שיאמרו ולא בחשבון לחוד ואם לא באו עדים ביום שלשים או שידוע לב"ד שא"א לראות ביום שלשים החודש הוא מעובר תיכף ליל ל"א כמבואר בר"מ פ"ג דעושין סעודת העיבור ביום ל"א מ"מ אמאי לא ימתינו לכתחלה על העדים כדי לקבוע החודש עה"ר
⁷³ אולם אין זו המצוה לומר מקודש דקידוש על הראיה ולומר מקודש אין תלוי זב"ז אפילו אם אצ"ל מקודש מ"מ מצוה על הב"ד לקבל עדות החודש ולקבוע ע"פ ולא בחשבון לחוד. מנ"ח שם
⁷⁴ דרך פקודיך שם ג

⁷⁵ כמו"ש הרמב"ם הל' קידוש החודש פ"ה ה"ג, ודעת הגאונים ובראשם רבנו סעדיה גאון (בס' יסוד עולם מאמר ד' פ"ו) שהקידוש ע"פ חשבון הוא אופן קיום המצוה לכתחילה גם בזמן שהיה ב"ד קבוע ועל זה סומכין מימות מרע"ה רק שבימי אנטיגנוס איש סוכו שנתרבו כתות הצדוקים והכופרים בדברי חז"ל, התחילו לקדש גם עפ"י הראיה להוכיח לכל שקבלת חז"ל עפ"י החשבון אמיתית. אך הראשונים והאחרונים דחו זאת דעיקר המצוה לקדש על פי ראייה שתואמת לחשבון כמבואר במנ"ח שם
⁷⁶ רמב"ם שם

⁷⁷ שיטת הרמב"ם שסמכין על חשבון וקביעות בני ארץ ישראל וכהסברת המהרלב"ח בקונטרסי הסמיכה שהרמב"ם לשיטתו שבהסכם כל הקהל שבא"י יכולה הסמיכה לחזור, וידוע שיכולים לסמוך לאחד מן התפקידים ובכך אחרי שכל בני א"י והכמיה מסכימים וקובעים החודש חז"ל כאלו הם נסמכים לענין זה, וזהו מקור המנהג לקדש החודש בשבת שלפניו שכל הקהל עונים אחרי הש"צ וקובעים יום ר"ח הבא וזהו יפוי כח כלל ישראל שהוא ככח הסמיכה ע' מהרלב"ח שם (ס"ג ע"ד)
⁷⁸ רמב"ן בסה"מ מ"ע קנ"ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

ורק בזמנינו שבטלו סמוכין אנו עושין ע"פ החשבון⁷⁹, ומ"מ כ"ז שיש ב"ד הגדול בירושלים אין רשות לב"ד אחר לקדש בלא רשות⁸⁰.

אבל אם יש סנהדרין סמוכין⁸¹ אף שלא דנו דיני נפשות לפי שאינן במקומן מ"מ לכו"ע נקראין סנהדרי גדולה לשאר דברים ולכן עיברו וקידשו עד ימי אביי ורבא.

**ח. בשלשה מתחילין ובחמשה נושאים ונותנין וגומרין
בשבעה אחד אומר לישב ... שנים אומרים לישב ואחד
אומר שלא לישב מוסיפין עליהם עוד שנים ונושאים
ונותנין בדבר ... שלשה אומרים צריכה ושנים אומרים
אינה צריכה מוסיפין עליהם עוד שנים שאין המנין פחות
משבעה**

עוד התבאר לעיל דף ב. שעיבור השנה בשבעה סמוכין, כיצד: מתחילין בשלשה דינין⁸² ואין מספיק שיהיו סמוכין אלא צריך שיהיו מכלל סנהדרי גדולה או מב"ד סמוכין שנתנו להן סנהדרי גדולה רשות, וי"א⁸³ שא"צ שיהיו מסנהדרי גדולה אלא ג' סמוכין יכולין לעבר השנה אך בזמן שהיה סנהדרי גדולה קיימת אין רשות לעבר אלא ברשות הסנהדרי גדולה

אמרו שנים לא נשב ולא נראה אם צריכה עיבור אם לא ואחד אמר נשב ונבדוק, בטל יחיד במיעוטו, ואין מוציאין השנה מחזקתה.

⁷⁹ ולשיטת הרמב"ן בס' הזכות גטין פ' השולח קביעות דהאידינא היא תקנת הלל האחרון שהיה סמוך ומשולשל נשיאי בית הלל והוא שתיקן בשנת עת"ר לשטרות הוא ד' אלפים קי"ח לב"ע סדר העיבור שמנה שנים וקידש חדשים לדורות.

⁸⁰ וכדילפי' במכילתא מנין שאין מעברין את השנה אלא בב"ד הגדול שבירושלים שנא' ראשון הוא לכם דברו אל כל עדת ישראל וגו'.

⁸¹ מגלת אסתר ולב שמח בסה"מ מ"ע קנ"ג ליישב קו' רמב"ן וכ"נ מדברי רבנו שם מ"ע קע"ו

⁸² רמב"ם הלכות קידוש החודש פרק ד הלכה ט

⁸³ רמב"ן בסה"מ מ"ע קנ"ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

אמרו שלושה נשב ונראה אם לעבר או אפילו שנים נשב ונראה ואחד אומר לא נשב, מוסיפין שנים מן המזומנים ונושאים ונותנין בדבר, כי משא ומתן של עיבור צריך חמשה, וי"א⁸⁴ שאם לא נחלקו יכולין לגמור מיד בג'.

נשאו ונתנו ושנים אומרים⁸⁵ צריכה עיבור ושלשה אומרים אינה צריכה, בטלו שנים במיעוטן, ואם כל החמשה אמרו צריכה עיבור, י"א⁸⁶ שמעברים מיד בחמישה.

שלשה אומרים צריכה עיבור ושנים אומרים אינה צריכה עיבור, מוסיפין שנים מן המזומנין לה ונושאים ונותנין⁸⁷, וגומרים בשבעה, אם גמרו כולם לעבר או שלא לעבר עושין כמו שגמרו, ואם נחלקו הולכים אחר הרוב בין לעבר בין שלא לעבר.

וצריך שיהא ראש בית דין הגדול שהוא ראש ישיבה של שבעים ואחד מכלל השבעה, ואם אינו שם צריך שימנה במקומו או יסכים לעצתם או שיעשו על תנאי שיסכים הנשיא.

ואם גמרו בשלשה לעבר הרי זו מעוברת⁸⁸, והוא שיהא הנשיא עמהן או שירצה.

⁸⁴ רמ"ה וכ"ה בפ"י ר"ח סנהדרין י' ב' וכן משמע במפרש כאן כמש"כ הרש"ש שם

⁸⁵ רמב"ם שם הלכה י

⁸⁶ רמ"ה וכ"ה בפ"י ר"ח סנהדרין י' ב' וכן משמע במפרש כאן כמש"כ הרש"ש שם

⁸⁷ משמע שצריך לשאת ולתת עוד הפעם אף על פי שכבר נשאו ונתנו אבל ברש"י משמע שא"צ לחזור ולישא וליתן אבל מעברין מיד בשבעה. ועיין רש"ש להלן דף י:

⁸⁸ ומשמע אפי' הסכימו שלשתן לעבר יש להוסיף וכדעת רבינו יונה והר"ן הנ"ל וכ"כ רש"ש בסנהדרין י' ב' בדעת רבנו אמנם יתכן שכונת רבנו שאם בתחלה הסכימו השלשה הראשונים לעבר סגי בזה וא"צ להוסיף וכדעת פר"ח לעיל סקס"ג ומה שהזמינו לכתחלה ז' הוא שמא יצטרכו להן וכמש"כ הרמ"ה וצ"ע. שקל הקודש – ציון שם ס"ק (צט)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

